

Splošne vesti.

— Članske izkaze za šol. leto 1931/32. naj nemudoma dostavijo upravi JUJ, sekcija Ljubljana sledeča društva:

Dolnja Lendava, Ljubljana — zah. del, Maribor — mesto, Maribor — desni breg, Maribor — levi breg, Murska Sobota, Šmarje — Rogatec, Šoštanj in Mežica (Dravograd). Dostavitev je nujna, ker ni mogoče drugače urediti administracije. Pošiljajte mesečne prijave redno in točno!

Uprava.

— Sprejem v višjo pedagoško šolo. Oni učitelji, ki so prosili za sprejem v višjo pedagoško šolo v Beogradu, a do 17. novembra še niso prejeli obvestila o sprejemu, naj se javijo za sprejem v višjo pedagoško šolo v Zagrebu.

— Praktični izpiti učiteljc. Na državnem ženskem učiteljskem v Mariboru so bili od 6. oktobra do 5. novembra t. l. pod predsedstvom ravnateljice g. Kadunca praktični izpiti učiteljc. Izpiti so napravile sledeče: Jožica Praznik, Danijela Sprager, Ana Zupan, Ivanka Kranjc-Bizjak, S. Frančiška Potočnik, Ana Šavpah, Evgenija Bizjak, Jožica Duh, Ana Torelli Vida Jamšek, Lidvina Mrovlje-Eiletz, Marija Rutter, Lucija Bajec, Jožica Starec, Roza Perčič, Magdalena Kramer, Marija Nachtigall, Ana Beranič, Kristina Kline, Božena Muc, Justa Pipan-Starč, Friderika Klehofer, Zora Mačarol, Jožeta Reven, Marija Plavšak, Angela Sekirnik-Stopar, Marija Mlaker, Alojzija Verbec, Nada Bobič, Josipina Kavčič, Frančiška Ferencak-Aleš, Franica Voljčak.

Ali ste že naročili pravilnike k zakonu o narodnih šolah, o zdravstvu in maloletnikih, ki so izšli v Učiteljski tiskarni leta 1931?

To je II. zvezek zbirke zakona o narodnih šolah, ki jo izdaja Učiteljska tiskarna. III. zvezek zbirke bo obsegal obči pravilnik k zakonu o narodnih šolah.

To zbirko mora imeti vsak učitelj in vsaka učiteljica!

Cena broš. 36 Din, vez. v platno 45 Din. Naročite po dopisnici v Učiteljski knjigarni, Franciskanska ulica 6.

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 16/I.

Izdela in prodaja
damiske in moške
konfekcije. — Naro-
čila po meri se izvr-
šujejo hitro in točno

En gros. En detail.

LISTEK

ALBERT ZERJAV:

Ljudsko-šolski parlament.

(Pravljena zgodba iz našega podeželja.)

Takole po šoli so se sestali učitelji k domači konferenci. Ker niso imeli pisarne, so se zbrali kar v razredu in sedli za tesne klopi. Menda pet jih je bilo, šesti se je opravičil. Najbrže zaradi bolezni, ker je tisti čas davila gripa ljudi v vsaki drugi hiši.

Pa jih je razgovor napeljal na roditeljski sestanek... in so končno sklenili, da ga prirede prvo nedeljo v prihodnjem mesecu. Mislili so si: cerkev tišči naravnost k šoli in ljudje bodo že stopili čez šolski prag v razred. Saj bomo kratki s predavanjem, pol urice bodo naši ljudje že kako prestali v šoli po rani maši. Samo nekaj so učitelji nozabili pri svojem sklepu: določiti predavatelja. Pa so dejali čez dva tedna, da bi bil šesti tovariš najboljši predavatelj na roditeljskem sestanku, ker se zanima za novo šolo in ker je med vsemi že največ časa v kraju. No... in šesti tovariš se je vdal, najbrže tudi iz hvaležnosti, da ga ni španska pobrala...

Zarko solnce je prišlo tisto nedeljo v mesecu. Kakor roj čebel so se vsi ljudje iz cerkve... in moške so se postavili v širokem krogu okrog oznanitelja pred cerkvijo.

»Dobro, dobro, pa naj bo!«, so rekli ljudje med seboj »pa gremo v šolo!« Pa še župana so dobili s seboj in par žensk... in hajdi vsi v šolo na prvi sestanek.

Kmalu se je napolnil ves razred pred odrom. Polnoštevilni učiteljski zbor je zasedel svoje mesto blizu prvega okna v razredu. Na oder je stopil govornik. Lepo je začel... in še lepše končal...

Ves čas napeto poslušanje od stavka do stavka in od minute do minute. Ljudje so že pozabili na zajtrk, ki jih je čakal doma v peči, tako zanimanje!... Od srca jim je govoril navdušeni tovariš o vsem in največ pa o ročnem delu, ki mu pravimo, rokotvorni pouk. Dobro so vedeli učitelji, da staršem nikakor ne gre v glavo, da učenci v razredu režejo papir, da mesijo ilovico in da delajo prave klopote v šoli med poukom, ko vsega nekdanj ni bilo treba delati v šoli in to najmanj pred učiteljem. Toda danes? Kdo bi si neki mislil?...

— Umrli je v Beogradu ga. Persida V. Petrovičeva, soproga bivšega predsednika UJU g. Vlade Petroviča. Naše sožalje!

OBLAČILNICA ZA SLOVENIJO

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7

prilaga svojo bogato zalogo manufakturnega blaga prvovrstnih čeških, nemških in angleških tovarn. Državni nameščenci dobe blago tudi na obrake proti predložitvi legitimci.

— Kmetijski inšpektor pri kraljevski banski upravi, g. ing. Jos. Zidanšek, je daroval za nabavo učnih pripomočkov ubožnim učencem narodne šole v Spitaliču pri Konjicah 300 Din. Šolsko upraviteljstvo se za lepi dar v imenu mladine iskreno zahvaljuje.

— Nova velikopotezna nacionalna propaganda. Tiskovni urad ministrskega predstava je započel skupno s »Putnikom« d. d. novo, zelo velikopotezno akcijo, da splošno upozna bližnje in dalnje inozemstvo z industrijo, trgovino, obrtno in poljedelstvom naše države, z njeno državno, mestno in podeželsko organizacijo, s stanjem njene umetnosti in znanosti ter z njenimi prirodnimi lepotami.

V to svrhu bo izdalo društvo »Putnik« skupno s Centralnim presbirojem »Vodnik« po Jugoslaviji v štirih jezikih (v našem, nemškem, francoskem in angleškem jeziku), 35 x 25 cm formata, katero delo bo brezplačno poklonjeno vsem vladarjem, vsem aktivnim ministrom vsega sveta, trgovskim zbornicam v vseh državah, vsem velikim bankam, industrijskim in trgovskim podjetjem v inozemstvu, tu in inozemskim knjižnicam in visokim šolam, uradom in organizacijam za tujski promet, istotako bo ta vod-

nik brezplačno poklonjen s strani uniformirane organe potnikom I in II. razreda, ki prihajajo v direktnih vlakih iz inozemstva v Jugoslavijo in končno bo na razpolago v posameznih kupejih tudi potnikom III. razreda. To delo, ki bo vsebovalo vse važne podatke o naši državi, izide pomladi l. 1932.

More se pričakovati da bodo pospeševali vsi prizadeti krogi to velikopotezno propagandno akcijo, ki je zelo velikega pomena za državne interese, posebno ker bo inozemstvu na ta način pravilno informirano o Jugoslaviji in ker se bodo navezali novi trgovski stiki z ozirom na veliko razširjenost tega dela ter se bo dvignil tujski promet.

Ostvarjenje »Vodnika« po Jugoslaviji dokazuje, da tudi v propagandnem oziru ne zastajamo za drugimi evropskimi državami ter je treba samo toplo pozdraviti, da sta se Tiskovni urad ministrskega predstava in »Putnik« d. d. odločila za to akcijo.

Učiteljski pravnik.

OMEJITEV ODTEGOVANJA ZA DRŽAVNE TERJATVE OD PLAČ UPOKOJENCEV.

Finančni minister je pod št. 28.521/I. od 12. maja izdal naslednjo rešitev, katero zaradi velike načelne važnosti za vse upokojene državne uslužbence objavljamo v doslovnem prevodu:

»Dogaja se, da državni upokojenci zaradi napačnega uporabljanja zakonskih predpisov, s katerimi so urejene osebne in rodbinske draginske doklade, prejmejo iz državne blagajne več, kot jim pripada po zakonu in se mora zato z upravnimi prepovedmi na njihove pokojninske prejeme izterjati preveč izplačana jim vsota, zaradi česar pridejo taki upokojenci v težaven položaj, ker jim za življenje ostane manj kot polovica skupnih pokojninskih prejemkov.

Ker je v § 94. in 264. uradniškega zakona od 31. marca 1931. predpisano, da se za državne terjatve more po upravni poti staviti prepoved do 30% pokojninskih prejemkov, je dopuščeno v zakonu, da se ob predpisovanju upravnih prepovedi ne določi maksimalni odstotek.

Z ozirom na to, zaradi olajšanja gmošnega položaja takih upokojencev in v soglasju z g. predsednikom ministrskega sveta rešujem:

1. da se za poravnane pomotoma izplačanih vsot osebne in rodbinske draginske doklade more prepovedati 10% pokojnine in osebne doklade, neglede na veličino državne terjatve, to pa samo v tistih primerih, kjer se je pomotno izplačilo upokojenca izvršilo brez njegove krivde, in
2. da se izvrši pregled že odrejenih upravnih prepovedi te vrste in se prepoved zniža na 10% pokojnine in osebne draginske doklade.

kvarjen šolski inventar. In krivcev ni bilo malo!

Služaj ali kaj... pa je nanesel, da je bil med krivci tudi sinček tistega kmeta, ki se je tako moško postavil z resolucijo na prvem roditeljskem sestanku. Tako so poslali njegovemu očetu poziv, da plača pet dinarjev odškodnine. Toda... minule so že dolge počitnice in škoda se ni bila poravnana. Tudi očeta ni bilo na spregled v šolo.

Pa se je vendar zgodilo tako, da sta se drugo leto srečala pred pošto tisti kmet in šolski voditelj. Beseda je dala besedo:

»Kaj ne, gospod Gajšek, da ste do bili poziv, da plačate pet dinarjev odškodnine za klop. Saj veste, kako je bilo!... Vi ste še edini dolžnik, samo vi!... Najbrže ste pozabili na to, kaj ne?«

Na široko se je razkoračil s kratko mislijo:

»Dobro, dobro, toda plačal ne bom pa ne bom!«

»Pa zakaj ne?«, ga prestreže voditelj z vprašanjem

»Veste, gospod nadučitelj, ne plačam. Ko bo odpravljeno ročno delo v šoli, morda takrat, prej pa ne! Pridite in me rubite, če je res taka sila. To je moja beseda...«

Razšla sta se vsak na svojo stran. Kmet v svoji mogočnosti in voditelj s pravico v užaljenem srcu! Med njima je visel dolg petih dinarjev in tista resolucija s prvega stanka.

In na zadnjem zborovanju so mi še povedali na uho, da še danes baje ni poravnani tisti dolg, čeprav je sedaj v razredu že nova klop. Peta v vrsti na desni strani! Tudi učitelj čaka na zaproseno in obljubljeno premostitev.

Da, vse je bilo tako kakor v pravljici... In pravljice zgodbe so navadno silno poučne in zabavne reči! Tudi v dandanašnjih časih.

† Mnogozasluznemu tov. Antonu Erženu v spomin.

Če greš dragi tovariš, od Sevnice proti Planini, zagledaš skromno šolsko poslopje na levi strani žuborečega potoka Sevnice ob rebri gričev Lisce. Na drugi strani ti blešči na precej visokem hribu Zabukovja fara Sv. Lenart. Tu sem je zanesla rajnkega Toneta pot v jeseni leta 1885. Po štiriletnem službovanju v Št. Lenartu je šel za učitelja v

Z odločbo splošne seje od 5. junija 1931., št. 52016 je glavna kontrola izrekla, da s to rešitvijo soglasa.

Na podlagi te odločbe se bodo premnogim upokojencem, ki so često brez sleherne svoje krivde prešli na draginskih dokladah več, kot bi jim pripadalo po predpisih, odtegljaji znatno znižali, s tem pa se jim bo možnost preživljanja zelo olajšala.

(»Naš Glas«).

— Zračunavanje davka na poslovni promet. Z zakonom o skupnem davku na poslovni promet z dne 12. julija 1930, ki se je pričel uporabljati z dnem 1. aprila 1931, je bil dosedanj način plačevanja poslovnega davka deloma izpremenjen ter se je uvedel takozvani skupni davek na poslovni promet, ki sloni na principu, da se davek plača od istega predmeta le enkrat, to je na mestu produkcije ali ob uvozu v državo, dočim se je preje davek zaračunal v vsaki prometni fazi. Davek se sedaj plačuje po skupni stopnji (skupni davek) pri proizvednikih, ob uvozu in pri trgovcih.

Doslej so vse državne in samoupravne oblasti in ustanove zaračunavale pri vseh nabavah 1%ni davek na poslovni promet. Z novim zakonom je ta odredba deloma izpremenjena in sicer: Za vse nabave za račun države ali samoupravnih teles, sklenjene po 1. aprilu 1931 se ob izplačilu ne zaračunava in odteguje davek na poslovni promet. Izvzeto od tega pa se v smislu čl. 5. Uredbe o skupnem davku na poslovni promet še nadalje zaračunava in odvaja pristojni davčni upravi obči 1% davek na poslovni promet v naslednjih primerih:

Za nabavke življenjskih potrebščin za ljudi in živino v nepredelanem stanju, za katero v tarifi ni predvidena stopnja skupnega davka na poslovni promet (na pr. žito, krompir, skratka poljski pridelki; za riž na pr. pa je določena v tarifi stopnja skupnega davka in se tedaj ne sme zaračunavati še 1% obči posl — prom. davek). Nabave življenjskih potrebščin neposredno od pridelovalca pa v obče niso podvržene poslovnemu davku.

Pri nabavah ostalih predmetov in blaga se ne sme zaračunavati davek na poslovni promet (na pr. pisarniški material, knjige, tekstilno blago, les, premog) ker plača davek proizvednik pri davčni upravi ali za uvoženo blago uvoznik pri carinarnici.

Za usluge (dela), ki jih izvrše po naročilu in na račun državnih ali samoupravnih teles privatne osebe bodisi z umstvenim ali fizičnim delom (inženjerji, zdravniki, umetniki, obrtniki, delavci itd.) se zaračunava 1% posl. prometni davek, kakor doslej, ako gre izključno le za uslugo (delo) brez trošenja materiala (naprava načrtov, delo obrtnika za razna popravila).

Ako se pri izvršitvi dela obenem troši tudi material, je treba upoštevati da-li je oni, ki v konkretnem primeru izvršuje uslugo (delo) potrošnik (predelovalec) materiala ali dobavitelj.

Podgorje, kjer so vzeli v najem skromno kmetško hišo. Kako se mu je godilo tam, ve le on. Ta kraj se mu je tako priljubil, da ga ni zapustil do svoje upokojitve leta 1925. in še takrat z najtežjim srcem. Iz podrtje kmetijske hiše je nastala sedanja šola v Podgorju. Koliko truda je bilo, a njegova delavnost je premagala vse. Ko je bila stavba kolikor toliko za pouk, je gladi, likal, pilil, zaljšal mlada srca v njej in to vse otroke od 6. šolskega leta do 14 leta obenem. Po tem trudopolnem delu je pa krasil okolico šolskega poslopja, cepil in sadil sadno drevje. Njegov delokrog je bil kmalu viden po celem Podgorju. Šola ni bila samo svetlišče deci, bila je svetovalnica celi okolici Podgorja.

Tako so mu minula leta v samem delu. Upokojen je večkrat dejal: »Ne vem, kdaj je minulo teh 40 let.«

Podgorja ni mogel pozabiti nikdar. Zato mu je bila edina zadnja želja: »Tam gori v Podgorju me pokopljite, tam hočem imeti svoj večni dom med svojimi hčerka in svojimi Podgorjani!«

Kako globoko je ukoreninil ljubezen ljudstva do sebe, je pokazal pogreb dne 26. oktobra t. l., ko smo ga spremili na njegovi zadnji poti na grič s cerkvico posvečeni Materi Božji Podgorski. Vila se je dolga, dolga vrsta med brdi in vsakemu je bilo v duši težko.

Komaj se je začel g. Božič, prejšnji župan občine Zabukovja, poslavljati od Tebe, je plakalo vse. Nismo plakali le mi, žalostile so se gore zavite v sivo, meglo.

Tako smo Te spremili in pokopali... Kazal si nam ostalim idealna pota učiteljevanja. Kakor si bil skromen, tako smo zni v Tebi odličnega šolnika. Ostanee nam v trajnem spominu kot človek vztrajnega dela in ljubezni do bližnjega. S Teboj je zopet odšla markantna oseba med one može učitelje iz Posavja, ki si jim bil veren drug, nam pa kažipot z neusahljivimi ideali.

Gorske vile naj Te negujejo v Tvojem večnem snu — blaga duša, dragi tovariš! Tvojim ostalim pa globoko sočustvovanje.

Tovariš Anton Eržen je zagledal luč sveta na Goriškem v vaši Cerkno 7. januarja 1866. Studiral je v Ljubljani in maturiral na učiteljsko leto 1885. Najprej je služboval v Zabukovju 4 leta; nato pa do svoje upokojitve leta 1925. na sosednji šoli v Podgorju. Kar je tu ustvaril, je vredno občudovanja. Iz podrtje ustvariti svetlišče, to ve in čuti samo tisti, ki je prebrel ona pota kakor rajni tovariš Eržen.

Učiteljska tiskarna priporoča nove zvezke vsem osnovnim in viš. narodnim šolam.